

Raadsvoorstel

Onderwerp Facetbeheersverordening geitenhouderijen 2023

Steller/telnr. Lysanne de Haan/ 0655420035 Bijlagen 7

Registratienummer 283874-2023

Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)

Portefeuillehouder De Wrede en Niejenhuis

Langetermijn agenda LTA ja: Maand: **april/mei** Jaar: 2024
(LTA) Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. de facetbeheersverordening ‘Beheersverordening Geitenhouderijen 2023’ vast te stellen voor het gebied dat als besluitgebied is aangegeven op de bij dit besluit behorende verbeelding, digitaal vervat in het gml-bestand NL.IMRO.0014.BV004Geitenhoud23-vg01 met gebruikmaking van een ondergrond ontleend aan de Basisregistratie Grootchalige Topografie van 12 januari 2022 (facetbeheersverordening Geitenhouderijen 2023);
- II. te bepalen dat in het werkingsgebied van de facetbeheersverordening uitsluitend geldt voor:
  - een nieuwe geitenhouderij te beginnen met meer dan 20 geiten;
  - het geheel of gedeeltelijk wijzigen of uitbreiden van een bestaand (agrarisch) bedrijf door (onder andere) geiten te gaan houden;
  - het uitbreiden van een bestaande geitenhouderij met één of meer geiten., waarbij het bij een eventuele uitbreiding dan kan gaan om zowel het plegen van nieuwbouw als om bestaande bouwwerken geschikt te maken voor het houden van geiten;
- III. te bepalen dat in het werkingsgebied niet geldt voor:
  - geitenhouderijen met minder dan 20 geiten per inrichting;
- IV. de facetbeheersverordening in werking te laten treden op de dag na bekendmaking;
- V. het voorbereidingsbesluit ‘Geitenhouderijen 2023’, met de inwerkingtreding van de facetbeheersverordening, in te trekken voor het gebied waarvoor de facetbeheersverordening gaat gelden en voor het overige deel van het plangebied het voorbereidingsbesluit wél te laten blijven gelden.

Samenvatting

Onderzoek rondom geitenhouderijen heeft uitgewezen dat mensen die in de buurt wonen van deze bedrijven een grotere kans hebben op longontsteking. Er is daarom een nieuw voorbereidingsbesluit genomen wat in werking is getreden op 17 mei 2023. Het voorbereidingsbesluit wordt verder uitgevoerd door middel van facetregelingen, namelijk: een facetbestemmingsplan en een facetbeheersverordening. De reden hierachter is dat in een deel van het grondgebied van de gemeente Groningen bestemmingsplannen voorschrijven wat er met de ruimte in de gemeente mag gebeuren en in een ander deel (in de voormalige gemeente Haren) dit is vastgelegd dit beheersverordeningen. Alhoewel deze twee instrumenten hetzelfde doel hebben, namelijk het voorschrijven van het toegestane gebruik en bebouwing, zijn twee verschillende juridische planologische instrumenten met verschillende juridische procedures.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

---

1 Aanleiding en context

1.1 Korte samenvatting doel

Op 17 mei 2023 heeft de gemeenteraad van de gemeente Groningen het voorbereidingsbesluit Geitenhouderijen 2023 vastgesteld. Het eerder genoemde voorbereidingsbesluit wordt uitgewerkt door middel van twee facetregelingen:

- Een facetbeheersverordening
- Een facetbestemmingsplan

Een facetregeling regelt slechts één of enkele (beleids)onderdelen in een plan. In dit geval betekent dat dat ten aanzien van het thema geitenhouderijen de nu geldende beheersverordeningen en bestemmingsplannen in de gemeente Groningen gedeeltelijk worden herzien. Voor een deel van het grondgebied van de gemeente Groningen gelden namelijk geen bestemmingsplannen maar beheersverordeningen. Voor die gebieden kan sneller een aangepaste verordening worden vastgesteld. De facetregelingen zorgen er voor dat er niet zonder gedegen nadere afwegingen van het gemeentebestuur ten aanzien van dit specifieke gezondheidsrisico's nieuwe geitenhouderijen kunnen worden gevestigd of bestaande kunnen worden uitgebreid.

Momenteel zit het bestemmingsplan in de ontwerpfase. Het bestemmingsplan wordt gepubliceerd en ter inzage gelegd voor zes weken. Er kunnen dan zienswijzen op het plan worden ingediend. De zienswijzen worden behandeld en voorzien van een reactie. Op deze manier wordt er voldaan aan de inspraakverordening. Vervolgens wordt het bestemmingsplan met de zienswijzen voorgelegd aan de gemeenteraad en dan vastgesteld. Het kan zijn dat aan de hand van de zienswijzen het bestemmingsplan wordt aangepast. De laatste fase is de vaststelling van het bestemmingsplan door uw gemeenteraad. Voor beheersverordeningen hoeft geen inspraak plaats te vinden omdat er geen nieuw beleidsvoornemen wordt voorgesteld. Het gaat hier alleen om het uitwerken van een voortvloeisel van een voorbereidingsbesluit wat al is genomen.

1.2 Onderzoek

Onderzoek rondom geitenhouderijen heeft uitgewezen dat mensen die in de buurt wonen van deze bedrijven, een grotere kans hebben op een longontsteking. Het RIVM, Universiteit Utrecht, Wageningen UR en Nivel voeren samen deze onderzoeken uit. Dit blijkt uit de studies:

1. Veehouderij en gezondheid omwonenden III: longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen; actualisering van gegevens uit huisartsenpraktijken 2014 – 2016 (publicatiedatum 08/10/2018);
2. Veehouderij en gezondheid omwonenden III: longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht (publicatiedatum 24/04/2020);
3. Veehouderij en gezondheid omwonenden III: longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen; actualisering van gegevens uit huisartsenpraktijken 2017 – 2019 (publicatiedatum 23/11/2021).

Het onderzoek naar het verband tussen veehouderijen en gezondheid gepubliceerd op 8 oktober 2018 en het vervolg daarop van 23 november 2021 is alleen in Noord-Brabant en Noord-Limburg uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn niet direct toepasbaar in onze gemeente. Wij hebben namelijk te maken met lagere bedrijfs- en dieraantallen, lagere dichtheid van de (intensieve) veehouderijsector en een lagere bevolkingsdichtheid.

Het was dus nog onbekend of longontsteking ook vaker voorkomt rond geitenhouderijen in andere Nederlandse provincies. Daarom is besloten het onderzoek uit te breiden naar een gebied dat delen van de provincies Gelderland, Utrecht en Overijssel omvat. Ook in deze regio's zien de onderzoekers het extra risico op longontsteking in een straal van 2 kilometer rondom geitenhouderijen, in meerdere jaren achter elkaar en ook met verschillende manieren van onderzoek.

Uit het onderzoek in delen van de provincies Gelderland, Utrecht en Overijssel concluderen de onderzoekers dat de associatie tussen wonen in de nabijheid van een geitenhouderij en longontsteking ook geldt voor de overige Nederlandse provincies met geitenhouderijen. Dit onderzoek is aanleiding geweest om het eerste voorbereidingsbesluit in 2021 vast te stellen. Het is nog steeds onduidelijk wat de oorzaak is van het verhoogde risico. Verder onderzoek is daarom noodzakelijk. Het RIVM, Universiteit Utrecht, Wageningen UR en Nivel voeren samen deze onderzoeken uit. De resultaten van het onderzoek naar de oorzaken van longontstekingen in de buurt van geitenhouderijen zouden eind 2022 worden gepubliceerd maar dat is uitgesteld naar 2024.

1.3 Gering aantal geiten binnen gemeente

Hierbij moet worden opgemerkt dat er op dit moment 1 geitenhouderij aanwezig is binnen de gemeente Groningen met in totaal 69 melkgeiten. Het totaal aantal geitenhouderijen in de provincie Groningen staat op 23 bedrijven en 8.854 geiten terwijl er landelijk 665 bedrijven actief zijn met gezamenlijk 488.652 geiten (deze cijfers zijn gebaseerd op CBS 2022). We zien dat het totaal aantal geitenhouderijen in Nederland, ondanks de lopende onderzoeken, is gestegen van 569 bedrijven in 2020 tot 665 bedrijven in 2022. Ook in de provincie Groningen is het aantal geitenhouderijen gestegen van 16 bedrijven in 2020 tot 23 bedrijven in 2022. De cijfers weerspiegelen de populariteit rondom het beginnen van geitenhouderijen en benadrukken hiermee tevens de relevantie voor het nemen van een facetregeling.

1.4 Rol provincie Groningen

In de meeste provincies heeft de provincie de taak op zich genomen om een voorbereidingsbesluit te nemen. De provincie Groningen heeft besloten om deze bevoegdheid bij de gemeenten neer te leggen omdat gemeenten in het wettelijke stelsel het eerst aangewezen bestuursniveau zijn om de gebruiksmogelijkheden van gronden, met het oog op een goede ruimtelijke ordening, te verankeren in beheersverordeningen. De provincie Groningen houdt de ontwikkelingen in de sector provincie breed wel in de gaten. De provincie is op verzoek in maart 2022 geïnformeerd over de stand van zaken in de gemeente Groningen.

1.5 Beleid andere gemeenten provincie Groningen

Een aantal andere gemeenten in de provincie hebben inmiddels ook maatregelen genomen. De gemeenten Westerkwartier, Westerwolde en Het Hogeland hebben derhalve gekozen voor het vastleggen/beperken in een bestemmingsplan. Naast het voorkomen van de uitbreiding van huidig gevestigde geitenhouderijen, is het zogenoemde waterbedeffect, waarbij geitenhouderijen zich verschuiven naar plekken zonder geitenstop, een reden om ook een facetregeling te implementeren.

1.6 Advies GGD voorzorgsbeginsel

Totdat er meer duidelijkheid is over de oorzaak van de longontsteking en een integrale aanpak, adviseert de GGD het voorzorgsbeginsel toe te passen en terughoudend te zijn met uitbreiding of nieuwvestiging van geitenhouderijen in de buurt van gevoelige bestemmingen (zoals woningen, kinderdagverblijven en scholen). Naar aanleiding van het herbevestigende onderzoek met publicatiedatum 23/11/2021, waarin wordt verwezen naar de eerder ontwikkelde richtlijn 'Veehouderij en gezondheid', heeft de GGD aangegeven aan dit voorzorgsbeginsel te blijven vasthouden.

1.7 Beperking aantal geiten

In het facetbestemmingsplan wordt een geitenhouderij gedefinieerd als een houderij met 20 of meer geiten. Dat aantal is in zekere zin een keuze die voortkomt uit de gedachte dat hierbij de gezondheidsrisico's gering worden geacht en het idee dat agrariërs hierdoor ook niet te zwaar worden ingeperkt. In de hierboven genoemde onderzoeken, waar ook op kennisplatformveehouderij.nl naar wordt verwezen, wordt een ondergrens van vijftig geiten aangehouden. Daarbij wordt ook vermeld dat dit niet betekent dat daar beneden gezondheidsrisico's kunnen worden uitgesloten. Omringende gemeentes hebben gekozen voor een grens van 30 geiten. In verband met de gezondheid van de inwoners van de gemeente is besloten om te kiezen voor een grens van 20 geiten. Dit aantal is gekozen vanwege het grote belang dat de gemeente Groningen hecht aan het borgen van de volksgezondheid. Daarnaast bestaan er binnen de gemeente een aantal kinderboerderijen waarbij het aantal geiten mogelijk gezondheidsrisico's meebrengen voor omwonenden binnen een straal van twee kilometer. Aangezien deze kinderboerderijen zich dichtbij de bewoonde omgeving bevinden is er aanleiding om gezondheidsrisico's verder te beperken en het aantal op 20 geiten te stellen. Er is tot op heden alleen een correlatie gevonden, indien uit het vervolgonderzoek ook het causale verband wordt aangetoond tussen het aantal geiten en de gezondheidsrisico's, dan kan besloten worden de grens aan te passen.

2 Doel (uitgebreid)

2.1 Algemeen

De raad heeft in afwachting van de onderzoeksresultaten, die eind 2022 werden verwacht, een voorbereidingsbesluit geitenhouderijen vastgesteld dat geldend was van 10 juni 2022 tot 10 juni 2023. Een voorbereidingsbesluit is een verklaring van de gemeenteraad dat een bestemmingsplan voor het betreffende gebied wordt voorbereid. Met een voorbereidingsbesluit wordt een voorbereidingsbescherming beoogd, waarmee een aanhoudingsplicht geldt voor bouw- en aanlegactiviteiten. Een voorbereidingsbesluit kan worden genomen op grond van artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening en heeft een opschortende werking voor alle bouw- en gebruiksactiviteiten zoals beschreven in het voorbereidingsbesluit. Naar aanleiding van de vertraging van de onderzoeksresultaten is een nieuw voorbereidingsbesluit genomen wat in werking is getreden op 17 mei 2023. Met het voorbereidingsbesluit heeft de gemeenteraad ook verklaard dat er binnen een jaar een nieuw bestemmingsplan voor het betreffende gebied wordt voorbereid.

Er kan uitvoering aan het voorbereidingsbesluit worden gegeven door een facetregeling op te stellen. Deze wijziging zal in dit geval worden gesplitst in twee facetregelingen, namelijk:

- een facetbestemmingsplan;
- een facetbeheersverordening.

De reden achter de splitsing is dat in een deel van het grondgebied van de gemeente Groningen bestemmingsplannen beschrijven wat er met de ruimte in de gemeente mag gebeuren en in een ander deel (voormalig gemeente Haren) er is gewerkt met beheersverordeningen. Dit zijn twee verschillende juridische instrumenten met verschillende juridische procedures. Dit raadsvoorstel ziet alleen op het vaststellen van de facetbeheersverordening.

Eventuele risico's voor de gezondheid voor omwonenden van veehouderijen moeten in het kader van een goede ruimtelijke ordening en onder de Omgevingswet in het kader van een goede fysieke leefomgeving worden meegewogen bij het vaststellen van ruimtelijke plannen. Het uitgangspunt is daarbij het waarborgen van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en een gezonde leefomgeving. De huidige beheersverordeningen bevatten nog maar zeer beperkte regelingen gericht op gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen.

Op grond van de geldende beheersverordeningen wordt bij recht de mogelijkheid geboden voor nieuwvestiging van een geitenhouderij. Dit betekent dat binnen een bestemming 'Agrarisch -Bedrijf' zich zondermeer een nieuwe geitenhouderij mag vestigen, een geitenhouderij als nieuwe neventak mag beginnen of een bestaande geitenhouderij zich uitbreiden. Dit is ook de reden dat de regels voor geitenhouderijen op basis van een facetbeheersverordening worden gewijzigd. Voor elk ander perceel is voor de vestiging van een geitenhouderij een weigeringsgrond op basis van de beheersverordening aanwezig.

2.2 Facetregeling

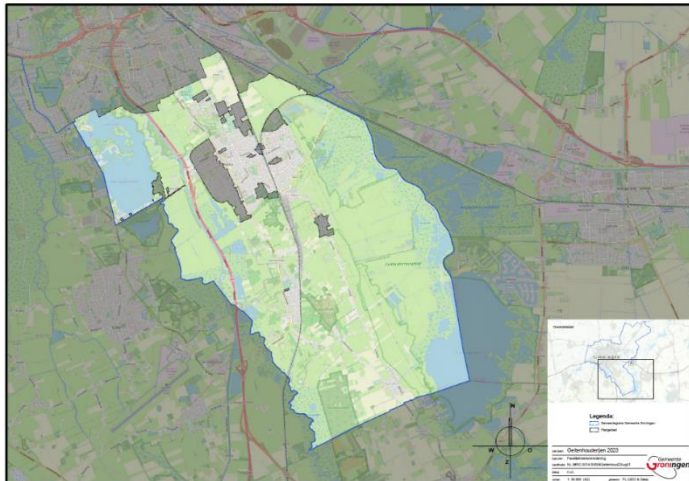
Een facetregeling regelt slechts één of enkele beleidsonderdelen in een plan. Een facetbestemmingsplan en een facetbeheersverordening zullen dus op één beleidsonderdeel de huidige bestemmingsplannen en beheersverordeningen aanpassen. In dit geval zullen de facetregelingen ervoor zorgen dat er niet zonder gedegen nadere afwegingen van het gemeentebestuur ten aanzien van dit specifieke gezondheidsrisico's nieuwe geitenhouderijen kunnen worden gevestigd of bestaande kunnen worden uitgebreid. Daarmee wordt een ongecontroleerde groei van geitenhouderijen met gezondheidsrisico's voorkomen. Gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen kunnen immers niet worden uitgesloten.

2.3 Beheersverordeningprocedure

Een beheersverordening is juridisch gezien gelijk aan het bestemmingsplan en kan in plaats van een bestemmingsplan worden opgesteld. De beheersverordeningen hebben de bestaande juridische (legale) situaties vastgelegd. Een beperking van een beheersverordening ten opzichte van een bestemmingsplan is dat het een bevestiging is van het bestaande gebruik en nieuwe ontwikkelingen niet mogelijk gemaakt kunnen worden door dit instrument. Wat wordt beoogd met de regeling voor geitenhouderijen kan hier wel onder vallen want daarbij wordt niet een nieuwe ontwikkeling gestart maar het ontwikkelen van nieuwe geitenhouderijen/het uitbreiden van bestaande geitenhouderijen tegengegaan.

Een beheersverordening kan op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) worden vastgesteld. Deze wet komt onder de Omgevingswet (per 1 januari 2024) te vervallen. Het overgangsrecht van de Omgevingswet (artikel 4.6 lid 2 Invoeringswet Omgevingswet) bepaalt dat een beheersverordening vóór de komst van de Omgevingswet dient te worden vastgesteld. In dit specifieke geval zal het toepassen van inspraak voor een langer traject zorgen wat als gevolg zal hebben dat de beheersverordening niet voor de komst van de Omgevingswet wordt vastgesteld. Voor beheersverordeningen hoeft geen inspraak plaats te vinden omdat er geen nieuw beleidsvoornemen wordt voorgesteld. Het gaat hier alleen om het uitwerken van een voortvloeiende van een voorbereidingsbesluit wat al is genomen.

In onderstaande afbeelding is de ligging van het besluitgebied van de facetbeheersverordening Geitenhouderijen 2023 weergegeven. Deze verbeelding staat ook in Bijlage 1 bij de facetbeheersverordening.

Kader

- Hoofdstuk 3A Wet ruimtelijke ordening
- Afd. 3.4 Awb
- Gemeentelijke inspraakverordening
- Artikel 4.6 lid 2 Invoeringswet Omgevingswet

Argumenten en afwegingen

Zie het kopje 'Aanleiding en doel' voor alle relevante informatie.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Juridisch gezien hoeft er geen inspraak plaats te vinden bij een beheersverordening. Er wordt namelijk geen nieuw beleidsvoornemen voorgesteld. Het gaat hier om een beheersverordening die voortvloeit uit een voorbereidingsbesluit.

Financiële consequenties

In het voorliggend bestemmingsplan zijn geen ontwikkelingen opgenomen waarvoor een exploitatieplan nodig is. Wat betreft de financiële consequenties voor de beheersverordening wordt er verwezen naar de bijgevoegde memo 'Financiële consequenties en afwegingen beheersverordening Geitenhouderijen 2023'. Wij hebben op grond van artikel 87 Gemeentewet op de bijlage 'Financiële consequenties' geheimhouding opgelegd omdat openbaarmaking van die gegevens de financiële belangen van de gemeente kan schaden (artikel 5.1, lid 2 sub b Wet open overheid).

Overige consequenties

In de gemeente zijn 6 kinderboerderijen gevestigd waarvan Stadspark de grootste is met 63 geiten. Dit hebben wij opgevraagd naar aanleiding van een vermoeden dat hier meer geiten zijn gevestigd dan bij nieuwvestiging volgens het facet bestemmingsplan mogelijk is. De andere kinderboerderijen zijn in beheer van een stichting en deze kinderboerderijen hebben allemaal minder dan 20 geiten. Alhoewel de onderzoeken van het Rijk zijn uitgevoerd met data uit het 'Bestand Veehouderij Bedrijven', zijn gezondheidsrisico's voor omwonenden van dit type geitenhouderij niet uit te sluiten. De geitenhouderijen worden gedefinieerd naar het aantal geiten. Daarmee worden ook de kinderboerderijen meegenomen in het besluit en kunnen deze zich niet nieuw vestigen en/of uitbreiden binnen de gemeente. Het vervolgonderzoek van het Rijk zal uitwijzen of er naast correlatie ook een causatief verband is tussen het houden van geiten en de gezondheidsrisico's voor omwonenden. Wanneer dit causatieve verband wordt bewezen kunnen vervolgstappen worden genomen in het beperken van de gezondheidsrisico's voor omwonenden van deze locaties. Dit zal een vermindering van het aantal geiten betekenen om gezondheidsrisico's zo veel mogelijk uit te kunnen sluiten.

Vervolg

In dit raadsvoorstel wordt gevraagd de facetbeheersverordening vast te stellen en in werking te laten treden op de dag van de bekendmaking. Het raadsvoorstel gaat dus niet over het facetbestemmingsplan. Het facetbestemmingsplan heeft

een langere juridische procedure. Op 19 september 2023 bent u door middel van een raadsbrief (dossiernummer: 283874-2023) over de de juridische procedure van het facetbestemmingsplan Geitenhouderijen geïnformeerd, het college van B&W heeft het facetbestemmingsplan ter inzage gelegd.

De facetbeheersverordening wordt na vaststelling gepubliceerd en treedt daarmee in werking.

Lange Termijn Agenda

De facetbeheersverordening hoeft niet op de LTA.

**Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,**

**locoburgemeester,
Mirjam Wijnja**

**secretaris,
Christien Bronda**

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.